

GÖTEBORGS UNIVERSITET
PSYKOLOGISKA INSTITUTIONEN

**Berättelsen om Barbie - en kvalitativ studie av flickors lek
med två olika dockor**

Elsa Rehnström

Examensarbete 30 hp
Psykologprogrammet
Höstterminen 2015

Handledare: Kristina Holmqvist
Gattario

Berättelsen om Barbie - en kvalitativ studie av flickors lek med två olika dockor

Elsa Rehnström

Sammanfattning. Studien syftade till att undersöka de berättelser som flickor skapar i leken med två olika dockor. Trettio flickor som var mellan fem och sju år gamla deltog i studien. De fick antingen leka med en Barbiedocka eller med en docka som heter myIDolls, som tagits fram som ett mer realistiskt alternativ till Barbie. Intervjuer genomfördes för att senare analyseras med induktiv tematisk analys med fokus på skillnader i berättelserna. Resultaten visade att det blev skillnad i berättelserna beroende på om barnet fick leka med Barbie eller med myIDolls. Framförallt låg skillnaderna i att lek med Barbie gav upphov till lek med fokus på utseende medan lek med myIDolls var mer varierande där både vardagliga och mer fantasifula berättelser förekom.

För barn i förskoleåldern är leken pedagogiskt, psykologiskt och socialt betydelsefull (Hwang & Nilsson, 2003). I leken kan barnet bearbeta världen och lära sig om den. Att försöka förstå hur leksakernas utformning påverkar leken hjälper oss att lära något om vad barn i leken lär sig om världen.

Denna studie har undersökt flickors lek med dockor. Två olika dockor har använts, Barbie och en ny docka som heter myIDolls och de barn som deltagit i studien är flickor i förskoleklass. Barn som går i förskoleklass befinner sig mellan vad man utvecklingspsykologiskt kallar för förskoleåren och de tidiga skolåren (Hwang & Nilsson, 2003). Hwang och Nilsson (2003) menar vidare att när barn är runt fem år övergår leken från symbollek och låtsaslek till rollek. I rolleken kan man låtsas att man är någon annan och att de saker man leker med är något helt annat än det som de egentligen föreställer. Genom rollek tillsammans med andra lär sig barn om de sociala regler som finns mellan människor. De lär sig vad man får göra och inte får göra och hur dessa regler ibland skiljer sig åt beroende på om du är flicka eller pojke (Hwang & Nilsson, 2003).

Runt sexårsåldern börjar barn ha samma uppfattning om könsroller som vuxna har (Hwang & Nilsson, 2003). De förstår också att kön och biologi har en koppling. Tidigare har uppfattningen om kön varit mer kopplat till aktiviteter och kläder. Ett exempel på det är att barn yngre än sex år tänker att en docka som byter hårstil och kläder från kvinnligt kodade till manligt kodade tänker att dockan har övergått från att vara kvinna till att nu vara man (Berk, 2013).

En vanlig rollek är den med dockor och den allra vanligaste dockan är Barbie. Barbie lanserades redan år 1959. År 1996 ägde 99 procent av alla flickor i USA en Barbiedocka (Rogers, 1999) och hon finns idag att köpa i 150 länder (Barbiemedia, 2015). Barbie har sålts i olika hårfärger och etniciteter men hon är främst en blond, blåögd, vit tonåring (Rogers, 1999). Oavsett vad Barbie gör så upprätthåller hon idealet av att vara ung, vacker och god. När Barbie säljs som polis är hon en snäll polis som lär barn olika säkerhetstips. Man får även med en glittrig klänning till Barbie som polis så att man kan leka att hon går på gala på kvällen för att ta emot pris (Rogers, 1999). I undersökningar gjorda av Mattel som ger ut Barbie har man sett att lek med Barbie

framförallt rör hennes utseende (Rogers, 1999). Den vanligaste leken med Barbie handlar om att göra olika frisyrer på hennes hår och den näst vanligaste är att klä på henne olika outfits (Rogers, 1999).

Enligt en studie från 1996 där man använt sig av antropometri för att undersöka hur verklighetstrogna Barbies mått är kom man fram till att hennes proportioner är exceptionellt orealistiska (Norton, Olds, Olive & Dank, 1996). Rehabs.com, en amerikansk samlingssida för olika rehabkliniker har en internetsida som heter "Dying to be Barbie". Där vill de belysa kopplingen mellan Barbie och ätstört beteende och har använt studiens resultat om Barbies orealistiska mått och gett exempel på vad de skulle innebära för en riktig människa. De kom fram till att hennes hals är så lång och smal att hon omöjligt hade orkat lyfta sitt eget huvud. Hennes midja skulle vara 40 cm i omkrets vilket skulle leda till att hon inte hade plats för alla sina inre organ. Hennes smala fotleder och små fötter gör att vore hon en riktig människa skulle hon behöva gå på alla fyra (Rehabs.com, 2015). Barbies orealistiska kroppsbyggnad har lett forskare till att undersöka vilka eventuella effekter Barbie kan ha på flickors uppfattning om sig själva.

I en brittisk studie undersöktes Barbies eventuella påverkan på hur man såg på sin egen kropp (Dittmar, Halliwell, & Ive, 2006). Flickorna som deltog i studien var mellan 5 och 8 år gamla och fick antingen titta på bilder på Barbie, en Emme-docka eller ingen docka alls. Emmedockan liknar Barbie men har andra mått då hon avbildar USA:s mest välkända plus size modell (Tonner Doll Collectibles, 2015). Hos de yngre barnen, de som var mellan 5 ½ och 7 ½ såg man att de som tittat på bilder på Barbie rapporterade en mer negativ kroppsutfattning och större önskan om att vara smalare än flickorna i de andra testgrupperna (Dittmar et al., 2006).

En annan studie undersökte hur lek med Barbiedockor påverkar hur man ser på flickor och pojkars möjliga yrken i framtiden (Sherman & Zurbriggen, 2014). Efter fem minuters lek med antingen Barbie eller Mrs potatoe head, docka i form av en potatis (Hasbro, 2015), fann man skillnader i hur barnen såg på sina egna möjliga framtida yrken. Flickor rapporterade i allmänhet att de kunde bli färre yrken än vad pojkar kunde bli. Denna skillnad var särskilt markant för de flickor som lekt med Barbie, då de rapporterade färre framtida karriärsval för flickor jämfört med de flickor som lekt med Mrs. Potatoe head (Sherman & Zurbriggen, 2014).

De studier som gjorts på dockor har utgått från Barbie och har undersökt hur lek eller exponering för Barbie påverkar barn på olika sätt. Dock har ingen tidigare empirisk studie undersökt hur själva leken, eller den berättelse som används i leken, med Barbie ser ut. Leken har inte heller jämförts med lek där en mer verklighetstrogen docka använts.

myIDolls är en ny svensk docka som skapades som ett alternativ till Barbie. Den planeras att släppas till allmän försäljning våren 2016. Designern bakom dockan, som själv är förälder, reagerade då hennes barn fick en Barbiedocka i födelsedagspresent på hur skeva kroppsideal och stereotypa könsroller dockan representerade. Därifrån såddes ett frö till att skapa en docka som kunde fungera som ett alternativ till Barbie (myIDolls, 2015).

På myIDolls hemsida kan man läsa följande: "Målet med dockorna är att de ska representera olika kroppsformer, könsuttryck, funktionaliteter och hudfärger. myIDolls-dockorna avbildar realistiska vuxna, människor i fantasifulla variationer. På så sätt får barnen tillgång till samma slags lekar oavsett vem de är" (myIDolls, 2015). Den myIDolls-docka som använts i denna studie är avbildad efter en normalviktig vuxen kvinna. Den har långt ljusbrunt hår, ljus hy och är anatomiskt korrekt avbildad. Detta

innebär bland annat att dockan, till skillnad från Barbie, har könsorgan och kroppsbehåring. Dockan är gjord av ett mjukt giftfritt material och har armar och ben som går att böja.

Grundarna av myIDolls kontaktade Göteborgs Universitet med en förfrågan om samarbete. Carolina Lunde och Kristina Holmqvist Gattario, forskare vid Göteborgs Universitet, beslöt att två examensuppsatser kunde skrivas där lek med dockan skulle undersökas empiriskt. Det utgick ingen ekonomisk kompensation för någon av studierna. Designerna bakom myIDolls bidrog genom att låna ut dockor och kläder.

Relevant för de berättelser som barn skapar i leken är att Judith Butler, en amerikansk professor framstående inom genusvetenskap, hävdar att kön och genus skapas genom språket (2007). Att kön är performativt, inte något vi är utan något vi gör. Om det blir skillnad i leken beroende på vilken leksak man leker med betyder det också att olika leksaker kan skapa olika handlingar. Handlingarna är i sig det som skapar kön och genus. Att titta på hur barns lek med leksaker ser ut blir intressant på två olika plan. Det ena är hur aktiv själva leksaken gör barnet, hur mycket av ett skapande subjekt barnet tillåts vara. Det andra är vad barnet i leken skapar och tänker om leksaken och i förlängningen lär sig om världen.

Denna studie har sin utgångspunkt i Objektiviseringsteorin (Fredrickson & Roberts, 1997). Teorin beskriver hur det är att vara kvinna i ett samhälle som sexuellt objektifierar den kvinnliga kroppen och vilka konsekvenser det leder till.

Objektivisering går i korthet ut på att man betraktas som ett objekt, en kropp eller en samling kroppsdelar, främst till för att användas av andra och att det är på det sättet ens värde definieras (Fredrickson & Roberts, 1997). När man talar om objektivering menar man ofta sexuell objektivering. På samma sätt används ofta sexualisering och sexuell objektivering synonymt.

Objektiviseringsteorin har visat sig vara applicerbar redan i tidig ålder. I en australiensisk studie från 2002 fann man belägg för att objektiveringsteorin är applicerbar på tonåringar (Slater & Tiggemann, 2002). American Psychological Association, APA (2007), hävdar dock att teorin sannolikt är applicerbar även på yngre barn även om de studier som undersökt teorin främst gjorts på vuxna. De hävdar vidare att barn dessutom riskerar att påverkas ännu starkare eftersom deras känsla av själv fortfarande håller på att utvecklas (APA, 2007).

Att applicera denna teori på flickor i förskoleåldern är relevant av två skäl. Det ena är att undersöka hur mycket av de mönster som man finner hos vuxna kvinnor som går att se redan i tidig ålder. Det andra är att det är relevant att prata om de konsekvenser dessa tidiga mönster leder till i förlängningen då dessa flickor kommer att växa upp i ett samhälle där de oavsett ålder kommer att utsättas för sexuell objektivering.

Fredrickson och Roberts (1997) ser framförallt fyra konsekvenser kopplade till sexuell objektivering. Den första är skam. Skammen uppstår ur att man inte upplever sig nå upp till det ideal man jämför sig med (Fredrickson & Roberts, 1997).

Den andra konsekvensen av sexuell objektivering är ångest. Att leva i en kontext där sexuell objektivering alltid finns, där ens kropp ständigt är i riskzonen att bli iakttagen och utvärderad, kan leda till ångest. En studie av unga kvinnor fann att utseende-relaterad ångest ökade för dem som fick titta på reklambilder föreställande idealiserade kroppar jämfört med kontrollgruppen (Monro & Huon, 2005).

Den tredje konsekvensen av sexuell objektivering är minskat flow (Fredrickson & Roberts, 1997). Flow innebär ett tillstånd där personen är helt absorberad av en

aktivitet utan att ha en reflekterande självmedvetenhet. Istället infinner sig en stark känsla av kontroll (Engeser, 2012). För att uppnå kreativt flow krävs det att man inte blir störd av vare sig andras kommentarer om den egna kroppen eller egna tankar där man själv observerar sin kropp (Fredrickson & Roberts, 1997). Att bli sedd av andra på ett sexuellt objektifierande sätt kan leda till att personen som blir utsatt själv över tid börjar internalisera den blicken och uppfatta den som sin egen vilket kallas självobjektifiering (Calogero, Tantleff-Dunn & Thompson, 2011). Att hela tiden observera och övervaka sin kropp kan leda till att oavsett vad man gör eller tänker på så finns det en risk att bli avbruten av tankar på hur den egna kroppen framstår (Fredrickson & Roberts, 1997). Inom feministisk terapi talar man om detta fenomen som en internaliserad förtryckare (Brown, 2010). Att möta förtryck, fördomar och stereotyper vid upprepade tillfällen gör att dessa vävs in i den egna självbilden och schemana. Rösten av den som förtrycker misstas för att vara den egna rösten (Brown, 2010). Resultatet blir att kvinnor lever ett liv där de upplever att deras kroppar ständigt ses och betraktas utifrån, av en anonym patriarkal ”andre” (Bartky, 1990).

I en studie av universitetsstudenter gjorde man ett experiment där man lät hälften ta på sig badkläder och sedan utföra ett matteprov (Fredrickson, Roberts, Noll, Quinn & Twenge, 1998). Tanken var att badkläderna skulle bidra till att kroppen upplevdes som mer exponerad och trigga mer självobjektifiering än om man hade vanliga kläder på sig. Man fann att de kvinnor som hade på sig en baddräkt när de gjorde provet presterade sämre än de som hade vanliga kläder på sig, denna skillnad fann man inte hos männen. Man drog slutsatsen att självobjektifiering negativt påverkade förmågan att lösa matteprovet för kvinnor då ens tankar störs av tankar på hur den egna kroppen ser ut och uppfattas (Fredrickson et al., 1998).

Slutligen, den fjärde konsekvensen av sexuell objektifiering är att kvinnor jämfört med män blir sämre på att känna igen kroppsliga sensationer då fokus istället ligger på att övervaka hur kroppens yttre uppfattas av andra (Fredrickson & Roberts, 1997).

Flickor som växer upp får tidigt lära sig regler och normer för hur man som kvinna enligt samhället bör vara, och där spelar sexuell objektifiering en viktig roll. Flickor som konsumerar media där kvinnor och flickor porträtteras på ett sexualiserat sätt visar mer stöd för sådana stereotyper där kvinnor ses som sexuella objekt (Ward, 1995). De anser också att utseende och att vara fysiskt attraktiv är det viktigaste för en kvinnas värde (Ward, 1995).

Då studien utgår från Objektifieringsteorin som är en teori som rör kvinnor (Fredrickson & Roberts, 1997) gjordes valet att endast undersöka flickors lek med dockor. Vidare gjordes det valet med tanke på att resultaten i studien skulle kunna jämföras med tidigare gjorda studier på dockor och i dem har man valt att enbart undersöka flickor.

Att förstå vilken inverkan en leksak har på leken och i förlängningen vad barnet lär sig genom leken är viktigt. När man leker med Barbie leker man med en docka som representerar ett skönhetsideal som är helt omöjligt att själv efterlikna. Att försöka jämföra sig själv med ett sådant ideal är något som enligt Objektifieringsteorin skulle kunna ge upphov till ångest och skam. Att leka med en mer realistiskt avbildad docka skulle kunna minska den eventuella fokuseringen på utseende.

Syfte

Denna uppsats syftade till att undersöka de berättelser som flickor skapar i leken med Barbie respektive MyIDolls. I undersökningen lades särskilt vikt vid om (och i så fall hur) berättelserna skiljde sig åt beroende på vilken docka barnet lekte med.

Metod

Deltagare

Barnen som deltog i studien var 30 flickor i förskoleklass. Med flickor menas här barn som själva definierar sig som flickor. Flickorna var i genomsnitt 6 år ($M = 5.9$, $SD = 0.4$) från 5 till 7 år.

Instrument

En semistrukturerad intervjumall konstruerades av de ansvariga forskarna som var handledare för uppsatserna för att fånga flickornas berättelser. Denna användes sedan vid intervjuerna som utfördes av författarna till två olika examensuppsatser. Intervjumallen bestod av fyra delar.

Semistrukturerad intervju. *Del 1-Uppvärmning.* I denna del gavs information om vad som skulle ske och samtycke inhämtades. Barnet fick presentera sig själv lite kort och dockan presenterades för barnet. Dockan hade då inga kläder på sig. Därefter fick barnet välja en av två olika utstyrselar till dockan. Den ena utstyrseln var mer sportig vardaglig och den andra mer festlig. Syftet med att ha två olika utstyrselar var att ge barnet ett val vilket bidrog till delaktighet och engagemang, samt att barnet skulle ha möjlighet att se dockan utan kläder. Det fanns också en tanke att eventuellt senare undersöka om utstyrselarna i sig påverkade själva leken, vilket inte ingår i denna uppsats. De flesta barnen valde den festliga utstyrseln, både till Barbie och myIDolls. Under tiden barnet klädde på dockan ställde intervjuledaren frågor om dockor i allmänhet och denna docka specifikt.

Del 2-Storytelling om vem dockan är och vem hon kan bli. Del 2 hade formen av en semistrukturerad intervju. Åtta frågor ställdes och följdes upp med följdfrågor för att ge så uttömmande svar som möjligt. Barnet valde själv hur mycket hon lekte med dockan under tiden för intervjun. Frågorna handlade om vad barnet trodde att dockan, om hon var en riktig människa, gjort tidigare under dagen, vad hon tyckte om att göra, vad hon var bra på och vad hon arbetade med bland annat. De svar som framkom i denna del utgör den data som använts i denna uppsats.

Del 3 och 4- Fysiska kompetenser och framtida yrken samt ersättning. Dessa delar analyserades kvantitativt i den andra examensuppsatsen som skrevs på intervjumaterialet. I korthet undersöktes om leken med respektive docka påverkade hur man såg på fysiska kompetenser hos pojkar respektive flickor samt sin egen respektive pojkars framtida yrkesroll. Studien avslutades med att barnet fick välja en ersättning som tack för deltagandet. De fick då välja mellan en studsboll och ett hårspanne.

Intervjuerna spelades in elektroniskt på diktafon och lyssnades sedan av digitalt på dator på vilken de också transkriberades ord för ord.

Dockorna. Två olika dockor användes i studien (se figur 1 sidan 9) . Den ena var en blond Barbiedocka av modellen Fashionista. Till henne ingick två olika utstyrselar, den ena bestående av skor, byxor och ett linne och var mer ”sportig”. Den andra utstyrseln bestod av skor och en klänning och var mer ”festlig”. Utstyrselarna var av den modell som säljs med Barbiedockor.

myIDolls dockan valdes ut för att vara så lik Barbie som möjligt med avseende på hudfärg, hår och kroppsbyggnad. Den docka som användes hade ljusbrunt långt hår, ljus hy, bröst med bröstvårtor, snippa samt var normalviktig. Till henne ingick också två utstyrselar. Den ena bestod av byxor, tröja och ett par skor och var mer ”sportig” och den andra av en klänning och ett par skor och var mer ”festlig”. Utstyrselarna var av den modell som kommer att säljas med myIDolls dockor, men valdes ut för att i största möjliga mån likna de utstyrselar som användes för Barbie.

Figur 1. Dockorna som användes i studien, med och utan tillhörande utstyrselar.

Tillvägagångssätt

Rekrytering av deltagare påbörjades under sommaren 2015 och fortsatte löpande till dess att 30 flickor deltagit i studien. Alla rektorer på skolor med förskoleklasser inom Göteborgs stad, både kommunala och friskolor, kontaktades via mail. De rektorer som visade intresse av att delta kontaktades med ytterligare information och vidarebefordrade informationen till berörda lärare. På detta vis rekryterades två av skolorna. En skola rekryterades via myIDolls Facebook-sida och en genom personlig kontakt med en av undersökningsledarna. Alla fyra skolor var kommunala grundskolor i Göteborg.

Ett informationsbrev delades ut till barnens vårdnadshavare i de klasser som deltog i studien. I informationsbrevet fanns kort information om hur studien skulle gå till och hur resultaten skulle användas. Vårdnadshavare fick skriftligen fylla i sitt samtycke till barnets deltagande i studien. Vid dagen för studien presenterade den person som skulle genomföra studien kort vad som skulle ske vid en gemensam samling för klassen. De flickor som var i skolan dagen för undersökningen och som ville delta fick delta i studien förutsatt att deras vårdnadshavare gett sitt samtycke. Totalt deltog flickor från fem olika förskoleklasser från fyra skolor i Göteborg.

Data samlades in under en period av två månader under hösten 2015. Informanterna fördelades relativt jämt på respektive intervjuare, 17 respektive 13 barn per intervjuare. Undersökningarna utfördes på respektive barns skola i ett rum i anslutning till klassrummet. Rummen varierade i storlek och utformning men alla intervjuer genomfördes sittandes vid ett bord. Barnet var ensam i rummet med intervjuaren och intervjun tog mellan 15-20 minuter per barn.

Undersökningsdesign

Studien hade en experimentell design där två lika stora grupper jämfördes. De två grupperna lekte med varsin sorts docka. Vilken docka som tilldelades vilket barn avgjordes slumpmässigt genom att intervjuledaren lottade inför varje intervju.

Databearbetning

Intervjuerna transkriberades och genomlästes systematiskt av författaren. Vid den första genomläsningen antecknades förslag på koder. Därefter fördes alla transkriberade intervjuer in i NVivo 10 för Mac. Därefter kodades varje intervju av författaren. Här gjordes ingen uppdelning mellan de olika dockorna utan alla intervjuer kodades på samma sätt och i slumpvis ordning. Dock framgick det ofta av svaren på frågorna vilken docka som använts i intervjuerna då svaren innehöll beskrivningar av respektive docka samt att författaren genomfört drygt hälften av intervjuerna.

Efter kodningen placerades koderna inom fyra olika kategorier. Då dessa kategorier ligger så pass nära intervjufrågorna behåller de här benämningen kategorier. De utgör inte teman i dess rätta bemärkelse då de i sig inte fångar något viktigt i relation till den övergripande undersökningsfrågan (Braun & Clark, 2006). Detta val gjordes då svaren på frågorna ofta var konkreta, korta och låg nära ursprungsfrågan.

Koderna ordnades sedan inom varje kategori i grupper där koderna liknade varandra. Därefter undersöktes varje grupp för sig och hur vanligt förekommande de var inom intervjuer med respektive docka genom att räkna på dess frekvens. Ett tema bildades varje gång en grupp av koder endast förekom i intervjuer med den ena dockan eller att en övervägande majoritet av svaren inom gruppen av koder kom från antingen Barbie eller myIDolls.

Eftersom särskild vikt lades vid just skillnader i berättelserna var det endast svar där det blev skillnad som låg till grund för teman. De svar som var vanliga inom de båda intervjuerna skapade inga egna teman utan sammanfattades inom varje kategori.

Slutligen gjordes ännu en genomläsning av hela materialet, under vilken belysande citat plockades ut för varje tema och sammanfattningen för respektive kategori. Genomläsningen fungerade även som en kontroll för att säkra att de teman som skapats kunde återfinnas i data.

Etiska överväganden

Då undersökningen rörde barn lades extra vikt vid att upplevelsen skulle vara positiv för barnet och att intervjusituationen skulle vara lekfull. De personuppgifter som samlades in var barnets namn, ålder och vilken skola barnet gick på. Barnet informerades om att det när som helst fick avbryta, att man inte behövde svara på alla frågor om man inte ville eller kunde samt att samtalet spelades in för att hjälpa intervjuledaren vid transkribering. Frågor som skulle kunna uppfattas som känsliga valdes aktivt bort.

Reflexivitet och förförståelse

Författaren till uppsatsen var med och utformade undersökningen, genomförde intervjuer och tolkade sedan svaren. Trots ambitionen att förhålla sig objektivt finns det faktorer som kan ha påverkat framförallt tolkningen av barnens svar. Dels har författaren en förförståelse om feministisk terapi och ett intresse av feministisk teori. Författaren har dessutom arbetat med barn i den aktuella ålderskategorin tidigare.

Resultat

Vid den tematiska analysen av materialet skapades nio teman där berättelserna om Barbie respektive myIDolls skiljde sig åt. Dessa teman redovisas indelade i fyra ämneskategorier: 1. *Aktiviteter* som beskriver vad dockan gjort idag, vad hon tycker om att göra och vad hon är bra på, 2. *Arbete och roll* som besvarar frågor om ifall dockan jobbar och vad hon i så fall jobbar med samt vad hon kommer göra i framtiden, 3. *Egenskaper* tar upp de egenskapsord som framkom i intervjun i stort och 4. *Utseende* beskriver hur barnen talade om dockans utseende vilket de främst gjorde när de ombads beskriva det på det sätt de skulle gjort för någon som inte sett henne. Inom varje kategori skapades ett tema som var utmärkande för respektive docka. Under kategori 2. *Arbete och roll* framkom dock två olika teman som var specifika för Barbie.

Då det främst var olikheterna i svaren som undersöktes inleds varje kategori med en sammanfattning av hur de olika berättelserna liknade varandra och vanligt återkommande svar oavsett docka. Sedan följer de teman som skapades där svaren skiljde sig beroende på vilken docka man lekt med.

De citat som används för att belysa teman innehåller även intervjuledarens frågor. Detta på grund av att svaren ofta var korta och krävde följdfrågor samt för att förtydliga vad barnet talar om.

Tabell 1.

Kategorier och teman.

Kategori	Tema
1. Aktiviteter	1.1 Den shoppingintresserade 1.2 Sagofiguren
2. Arbete och roll	2.1 Kläddesignern 2.2 Den som inte jobbar 2.3 Mamman
3. Egenskaper	3.1 Den tillbakadragna 3.2 Den som tar plats
4. Utseende	4.1 Den vackra 4.2 Den vars utseende inte beskrivs som fint eller fult.

1. Aktiviteter.

Ett vanligt förekommande svar hos både de flickor som lekte med Barbie och de som lekte med myIDolls var att dockan på olika sätt gillade aktiviteter som hade med akrobatik att göra. Dockan var med i en cirkus eller tyckte om olika gymnastiska aktiviteter som att hjula och göra volter. Flera barn visade både med dockan och med sin egen kropp olika sätt att hjula och göra gymnastiska rörelser på.

”-Vad tror du att hon tycker om att göra för någonting?

-Mmm..eh..mm.. läsa. Sjunga. Dansa. Titta på film och spela i-pad.

-Finns det någonting som hon är särskilt bra på att göra?

-Kullerbytta. Och det kan jag göra. Eh...volt. Åh en.. åh...åh.. ah... hoppa studsmatta. Åhe...å rita.” (Intervju 7, Barbie)

”-Vad tror du att hon tycker om att göra för saker?

-Hmm hoppa på studs matta och klättra och cykla och gå på cirkus. Gå på li...och gå på lina, gunga.

-Finns det någonting som hon är särskilt bra på att göra?

-Hon är bra på...att...klättra. Hon är bra på att rida på en häst. Hon är bra på...att gå på cirkus. Hon är bra på att cykla.” (Intervju 8, myIDolls)

Det förekom också många berättelser om att dockan under dagen gjort vardagliga saker. Hon hade lekt med sina kompisar, handlat, lagat mat, pysslat och gått promenader. Hon hade gjort liknande aktiviteter som barnet själv gjort under dagen som att gå i skolan. De vardagliga aktiviteterna var blandade och innehöll både sådant som barn gör och som vuxna gör.

Hon hade även gjort lite större utflykter som att åka till en annan stad eller gå på nöjesfält. Ibland fyllde hon år och hade då kalas.

1.1 Den shoppingintresserade. Ett tema som endast förekom hos de som fick leka med Barbie var att dockan hade ett intresse för kläder, shopping och mode. Hon tyckte om att vara fin och göra sig fin. Hon gillade att gå på stan och köpa nya kläder och delta i aktiviteter som rörde mode.

”-Vad tror du att hon har gjort idag?

-Hmm..köpt en ny klänning.

-Finns det någonting som hon är särskilt bra på?

-Att vinna på modeshower.

-Så hur vinner man det?

-Jag tror det är så att man har bäst kläder.” (Intervju 19, Barbie)

De flesta svar inom detta tema beskrev just att dockan tyckte om att gå på stan för att köpa nya kläder.

1.2 Sagofiguren. I intervjuerna med myIDolls förekom däremot berättelser som liknade sagor. Dockan tog då rollen av en fantasifigur och det förekom magiska inslag. Dessa berättelser stod även ut på det sätt att det förekom mörka inslag i dem som våld.

”-Och hur skulle hon vara om hon var en riktig människa?

-Hon skulle vara tuff och hon kunde prata med djur sen bodde hon i en buske som var jättestor med hustak. Och sen hade hon riktiga fönster där. Fast det var väggar gjorda av löv. Och så fanns det en soffa inne där och så sov hon inte i en säng utan i en sovsäck och en och en madrass och sen en kudde på madrassen och så hade hon en dator och ett bord.

-Jobbar hon?

-Hon jobbar liksom med att försvara djuren och hennes pappa är jägare hon försöker alltså det är hennes uppdrag att försöka få hennes pappa att inte bli vara jägare. Men han dödar alla hennes vänner.

-Vad tror du att hon gör när hon blir stor då?

-Mm jobbar med café ute i skogen [...] och sen bakom och sen i cafét i ett annat rum som inte de som går på cafét kan komma in där har hon alla sina vänner som ännu inte har dött." (Intervju 22, myIDolls)

2. Arbete och roll.

När barnen berättade vad dockan arbetade med och vad hon skulle göra när hon blev stor framkom det vissa svar som liknade varandra både hos Barbie och myIDolls. Gemensamma berättelser var att dockan arbetade med vanliga jobb. Hon var till exempel lärare, doktor, forskare och jobbade vid dator. Hon hade ofta ett jobb där hon var omhändertagande och där hon hjälpte antingen djur eller människor.

”-Har hon något jobb som hon jobbar med?

-Mmm.. bibliotek.

-Bibliotek. Okej. Vad tror du att hon kommer göra sen när hon blir stor? Om hon inte fortsätter jobba på bibliotek?

-Ehh...dagis." (Intervju 1, Barbie)

”-Jobbar hon med någonting?

-Hon jobbar med.. hon jobbar på såhär sjukhuset.

Jaha! Vad gör hon där för någonting?

-Hjälper folk.. att bli friska igen

Mhm. Ok. Vad tror du att hon gör när hon blir stor?

-Forskar. (Intervju 14, myIDolls)

2.1 Kläddesignern. I berättelserna om Barbie framkom ett tema som handlade om att dockan jobbade med kläder och mode på olika sätt.

”Kanske.. att.. för att hon köper så mycket.. kanske hon.. hon jobbar på att designa kläder för att hon har så fina kläder på." (Intervju 3, Barbie)

2.2 Den som inte jobbar. Vidare i berättelserna om Barbie framkom ett tema där det inte fanns en bild av dockan som en arbetande person. Vad dockan gjorde på dagarna och i framtiden var antingen oklart eller liknade fritidsaktiviteter och nöjen.

”-Jobbar hon någonting?

-*Nej.*

-Vad tror du att hon gör när hon blir stor?

-*Hon går nog ut på promenad med sina nya kläder som hon har köpt.”*
(Intervju 9, Barbie)

2.3 Mamman. I intervjuerna med myIDolls fanns det berättelser där dockan arbetade och samtidigt var mamma. Flera barn uttryckte att dockan liknade en mamma eller påminde om en kompis mamma.

”-Jobbar hon?

-*{skratt} Hon ser ut som en mamma!*

- A om hon jobbar vad jobbar hon med?

-*Kanske doktor för hon ser väldigt mycket ut som en doktor, som {kvinnonamn}, det är min kompis {pojknamn}s mamma.*

-Mm och hon är doktor?

-*Mm.”* (Intervju 18, myIDolls)

3. Egenskaper.

I kategorin egenskaper har de olika egenskapsord som användes i intervjuerna samlats. Det egenskapsord som användes om båda dockorna i stor utsträckning var att hon var snäll.

3.1 Den tillbakadragna. Barbie beskrevs med ord som antydde att hon var en person som var blyg, tillbakadragen och inte tog speciellt mycket plats.

”-Vad tror du att hon tycker om att göra för någonting om hon är en riktig människa?

- *[...] att vara snäll åh vara..åh inte säga fula ord och så.*

-Tror du det finns någonting som hon är särskilt bra på?

-*Att vara stilla.* (Intervju 5, Barbie)

3.2 Den som tar plats. myIDolls beskrevs som en person som var lite av en motsats till Barbie i det att hon tog plats på olika sätt. Hon gjorde saker som krävde mod, hon var tuff och rolig.

”-Hon skulle vara tuff”[...] (Intervju 22, myIDolls)

4. Utseende.

När barnen blev ombdda att beskriva dockans utseende för någon som inte sett henne, var det flera barn som beskrev dockan på ett objektvt sätt. De beskrev framförallt ansiktets utseende och vilka kläder hon hade på sig. De beskrev hårets färg och om det var lockigt eller rakt samt ögonfärg och eventuellt smink. Kläderna beskrevs med vilken färg de hade och om det var någon speciell detalj eller mönster.

”-Om du skulle beskriva henne för någon som inte har sett henne, hur ser hon ut?

-Eh..rosenkjol och lila överdel och lila klackskor .

-Mm. Något annat så att de vet hur hon ser ut?

-Och att hon har ögonskugga och läppstift. Och nästan vitt hår. (Intervju 19, Barbie)

-Om du skulle beskriva henne för någon som inte har sett henne, hur ser hon ut?

-Eh hon har mörkt hår och så har hon kavajtröja med röd och rosa och grön och blå och röd. Och hennes byxor är blå och hennes skor är blå med faktiskt guld. (Intervju 28, myIDolls)

4.1 Den vackra. Barbies utseende beskrevs på olika sätt som tilldragande. Hon hade fina kläder, fint hår, fint smink och så vidare. Framförallt så var ”fin” det ord som användes för att beskriva hennes utseende och användes ibland på ett sätt som antydde att hela hon var fin.

”-Om du skulle beskriva henne för någon som inte har sett henne, hur ser hon ut?

-Hon skulle se ut som jättevacker tycker jag.

-Mm så om du skulle beskriva henne för till exempel din fröken skull.. hur skulle du säga då?

-Att hon var vacker.” (Intervju 20, Barbie)

4.2 Den vars utseende inte beskrivs som fint eller fult. I berättelserna med myIDolls beskrevs utseendet på ett sätt där det diskuterades och tolkades men inte värderades i termer av fint eller fult. Några tyckte att dockan såg manlig ut på olika sätt. Dockans hudfärg kommenterades och bedömdes vara allt från ljus till mörk. Någon kommenterade att fötterna såg konstiga ut eftersom de var platta och inte stod på tå.

”Eh hon kanske gillar att sova för jag ser att hon är lite slö i ögonen.”
(Intervju 2, myIDolls)

Diskussion

Denna uppsats syftade till att undersöka de berättelser som flickor skapar i leken med Barbie respektive MyIDolls. I undersökningen lades särskilt vikt vid om (och i så fall hur) berättelserna skiljde sig åt beroende på vilken docka barnet lekte med. Enligt den tematiska analys som gjordes fanns det vissa skillnader i barnens berättelser beroende på om de lekte med myIDolls eller med Barbie. Dessa skillnader presenterades i nio olika teman som placerades in under kategorierna: Aktiviteter, Arbete och roll, Egenskaper och Utseende. Dessutom fanns det vissa likheter i berättelserna oavsett vilken docka man lekt med.

En gemensam berättelse för lek med de båda dockorna var att dockorna gillade aktiviteter som liknade akrobatik. Flickorna visade både med dockorna och den egna kroppen olika rörelser vilket gjorde både dem själva och dockan till aktiva. I tidigare forskning av svenska barn och ungdomar har man funnit att fokus på kroppens funktion är utmärkande för en positiv kroppsuppfattning (Frisén & Holmqvist, 2010). Det kan dock tilläggas att när man har jämfört tjejer och killar i tonåren har man sett att uppfattningen om kroppens funktion verkar spela olika roll för dem. Det finns skillnader i hur självkänsla hänger ihop med hur man ser på sin egen kropp. Traditionellt sett har utseendet haft större påverkan för tjejer där de som uppfattar sin kropp som fysiskt attraktiv också rapporterar högre självkänsla (Polivy, Herman och Pliner 1990). För män har denna korrelation snarare handlat om att självkänslan ökat då man uppfattat sin kropp som fysiskt effektiv (Lerner, Orlos och Knapp, 1976).

För de flickor som deltog i denna studie verkade just användandet av kroppen för att göra akrobatik vara något som var vanligt förekommande och flera sådana berättelser framkom oavsett vilken docka man lekt med. Enligt Judith Butler är kön performativt, kön är de upprepade handlingar vi gör (Butler, 2007). En sådan syn på kön lämnar utrymme för uppluckring av traditionella skillnader mellan könen, kön är inte något statiskt. Att som flicka få bibehålla synen på den egna kroppen som aktiv är ett steg närmre att suddas ut den traditionella uppdelningen där kroppen fyller olika funktion beroende på vilket kön du har. Att se kroppen som aktiv istället för passiv hjälper till att göra barnet till ett subjekt där den egna upplevelsen är den centrala i leken, inte hur man ser ut och uppfattas av andra (Fredrickson & Roberts, 1997).

Ett tema som motsade denna bild av kroppen som aktiv var bilden av Barbie som en person främst intresserad av shopping. I några av berättelserna genomsyrade detta intresse allt och blev det enda som Barbie gjorde, tyckte om att göra och var bra på. Det kan vara så att själva leksaken uppmanar till konsumtion och utseendefokuserade aktiviteter, att intresset inte kommer från barnet självt och appliceras på dockan utan tvärtom. Då dessa berättelser var en tydlig följd av lek med Barbie kan man dra

slutsatsen att lek med Barbiedockor gav upphov till lek där kläder, shopping och mode var centrala teman.

I det tema som fick namnet *sagofiguren* och som enbart förekom i berättelser om myIDolls uppstod en typ av berättelse som skiljde ut sig från de andra. Berättelsen fick ett eget liv och intervjuarens frågor vävdes in i den berättelse som barnet skapade. Barnet hittade på helt egna och nya saker för dockan, kläderna hon hade på sig slutade vara vanliga kläder och blev också de en del av sagan. Dessutom hade de här berättelserna inslag av både gott och ont. Att kunna använda sig av både mörka och ljusa teman i lek kan fungera terapeutiskt för barnet som i leken då kan bearbeta världen (Hwang & Nilsson, 2003). Speciellt intressant blev detta i den berättelse där citatet om pappan som är jägare är hämtad från. Där fick dockan magiska krafter som hon använde i syfte att hjälpa. Hon hittade sätt att hantera att hennes pappa var ond och valde själv att ta en annan väg och göra gott och sagan liknade på många sätt en fabel.

Enligt Objektifieringsteorin (Fredrickson & Roberts, 1997) är det svårare för kvinnor att uppnå kreativa tillstånd som flow. Detta på grund av att de de facto blir störda av andras kommentarer om deras utseende. Det andra är att flickor blir störda av den internaliserade röst som kallas självobjektifiering. Under intervjuerna fanns endast den eventuella självobjektifieringen som störande faktor då barnet var i en miljö där inga kommentarer om varken barnet eller dockans utseende uttalades. Om leken med Barbie gav upphov till mer självobjektifiering går ej att uttala sig om men något som kan likna ett kreativt flow uppstod endast i leken med myIDolls.

Flera av barnen som lekte med myIDolls påpekade att dockan såg ut som en mamma. Till skillnad från Barbie är en mamma en vanlig och realistisk vuxen. Hos alla berättelser om myIDolls fanns det en tydlig bild av att dockan antingen nu eller senare i livet skulle arbeta med någonting. De barn som såg dockan som mamma såg henne också som en yrkesarbetande kvinna. Dockan kunde alltså inneha många olika roller samtidigt där en roll inte uteslöt en annan vilket är en kontrast mot flera av berättelserna med Barbie där mode var hennes enda identitet.

Enligt studien som tittade på hur lek med Barbie påverkar bilden av sig själv som yrkesarbetande person såg man att flickor som lekt med Barbie tänkte att de kunde bli färre yrken än de som lekt med Mrs. potatoe head (Sherman & Zurbriggen, 2014). Temat *den som inte jobbar* går i linje med det och återfanns endast i berättelserna om Barbie. Att identifiera sig med Barbie är att identifiera sig med en person som kan leva ett liv där man inte arbetar. Ett sätt att se på det är att identifikation med en kvinna som inte arbetar är en identifikation med en i dagens samhälle förlegad kvinnoroll där kvinnor antingen är hemma eller har ett mer begränsat utbud av möjliga yrkesval än vad hon har idag. Att identifiera sig med ett sådant ideal innebär färre yrkesmöjligheter för flickor än pojkar, vilket skulle kunna vara en förklaring till att lek med Barbie leder till att flickor tänker att de kan bli färre yrken än om de inte lekt med Barbie (Sherman & Zurbriggen, 2014).

Barnen som lekte med myIDolls lade dessutom mindre vikt vid att värdera dockans utseende när de ombads beskriva det. Barbies utseende kommenterades som tilldragande medan myIDolls utseende inte beskrevs som varken fint eller fult. Detta kan bero på olika saker. En tänkbar anledning är att vissa av barnen inte tyckte att myIDolls-dockan var fin men avstod från att tala om det då de trodde att dockan tillhörde intervjuledaren. Ett annat scenario är att myIDolls, till skillnad från Barbie, inte hade några attribut i form av smink eller en fixad frisyr som antydde försök att göra sig fin. myIDolls var snarare en vanlig vuxen person som var lik andra personer i

barnens närhet, så som en mamma där man inte tänker på om utseendet är tilldragande eller inte, det är en ickefråga.

Enligt tidigare nämnda antropometriska studier gjorda på Barbie så har hon mått som ej är applicerbara på en riktig människa (Norton et al., 1996). myIDolls däremot är modellerad efter en riktig människa med proportioner av en normalviktig kvinna. Trots detta skvallrade barnens kommentarer om de båda dockornas utseende att det var just myIDolls som stod för ett utseende som i deras ögon på olika sätt var avvikande. Endast myIDolls fick sin hudfärg kommenterad och samma hudfärg tolkades olika av olika barn. Sådana kommentarer kan ses som ett uttryck för etnocentrism, där vithet står för det normala och allt som inte representerar det är avvikande (Worell & Remer, 2003). Både myIDolls och Barbie hade en ljus hudfärg, dock var nyansen på deras hy inte identisk.

Kommentarer om att hon såg manlig ut talar också om ett utseende som tolkas som avvikande från hur det "borde" vara. Kommentaren om att myIDolls fötter såg konstiga ut eftersom de inte stod på tå är en tydlig indikation om hur starkt bilden av dockors utseende är knutet till idealet Barbie och inte till en vanlig människa.

Barbies utseende kommenterades som tidigare nämnt av flera av barnen som vackert. I tidigare forskning där deltagarna exponerades för reklambilder av idealkroppar såg man att man upplevde mer ångest kring det egna utseendet och att det skulle utvärderas mer negativt än om man inte exponerats för dessa bilder (Monro & Huon, 2005). Lek med Barbie kan liknas vid att exponeras för ett ideal som ej går att nå upp till och skulle kunna jämföras med exponering för reklambilder av idealiserade kroppar. Enligt Objektiviseringsteorin skulle en sådan jämförelse kunna ge upphov till exempelvis ångest och skam (Fredrickson & Roberts, 1997). Tidigare forskning har också visat att exponering för Barbie ger upphov till en mer negativ kroppsuppfattning (Dittmar et al., 2006).

När barnen i studien använde egenskapsord om de båda dockorna fanns det en tydlig skillnad dem emellan. Barbie beskrevs som en person som var tillbakadragen. En egenskap hon hade var till exempel att hon var bra på att vara stilla. I en studie från 2010 undersöktes hur objektivering påverkade social interaktion (Saguy, Quinn, Dovidio & Pratto, 2010). Kvinnor som trodde att deras interaktion skedde med en man som enbart fick se deras kropp och inte deras ansikte talade avsevärt mindre än någon av de andra testgrupperna. Slutsatsen de drog var att objektivering kan leda till att kvinnor begränsar sin taltid i sociala situationer (Saguy, Quinn, Dovidio & Pratto, 2010). Detta är en möjlig förklaring till skillnaden mellan dockorna, där Barbie beskrevs som mer tillbakadragen, att hon uppfattas mer som ett objekt. En annan möjlig förklaring är att flera av barnen hade en förförståelse om Barbie då de eventuellt sett filmer om henne och lekt med henne förut. Det är möjligt att bilden av henne som tillbakadragen och blyg kommer från dem. En sådan förförståelse finns inte i lek med myIDolls då det är en ny docka vilket innebär att barnet själv applicerar egenskaper på henne.

I berättelserna om myIDolls fanns det en större variation av egenskaper, dockan tilläts till exempel ta plats. I dessa intervjuer ledde det till ett bredare utbud av egenskaper och en större variation för myIDolls jämfört med Barbie.

Metoddiskussion

Intervjuerna kodades med hjälp av tematisk analys med en induktiv ansats (Braun & Clarke, 2006). Att använda tematisk analys och skriva en kvalitativ uppsats på materialet hade sina begränsningar. De svar som kom fram under intervjuerna var ofta korta. Dessutom försvårades tematiseringen av att flera av barnen missförstod vissa av frågorna vilket gjorde att deras svar inte blev användbara. Förhoppningen vid konstruktion av intervjumallen var att den skulle fungera som ett stöd men att barnen själva skulle berätta ganska fritt om dockan. Realiteten var dock sådan att barnen ofta svarade med enstaka ord eller en kort mening på de frågor som ställdes. Detta försvårade bland annat arbetet med att hitta belysande citat.

Ett alternativ som diskuterades inledningsvis var att ha förutbestämda svarkategorier där svaren på frågorna kunde placeras in. Ett sådant tillvägagångssätt hade senare kunnat analyseras kvantitativt. Dock hade ett sådant upplägg krävt mer avgränsade frågor vilket hade riskerat att missa intressanta delar som kunde fångas upp med hjälp av kvalitativ metod. Dessutom skrevs två uppsatser på det insamlade materialet, där den andra använde sig av kvantitativ metod, varför en kvantitativ del och en kvalitativ sågs som komplementära. Den gemensamma insamlingen av data till de båda uppsatserna hade fördelen att det underlättade fler intervjuer. Dock begränsade det intervjuerna då det var många olika moment som skulle hinnas med under varje intervju. För en del av flickorna var det svårt att hålla uppe motivationen och intresset under den tid som intervjun tog. Ett färre antal genomförda intervjuer men med en mer uttömmande intervjumall hade kunnat fånga upp ytterligare intressanta svar. Exempel på det hade varit frågor om hur mycket av det man tänkte om dockan stämde in på hur man tänkte om sig själv, om man var lik eller olik dockan och så vidare.

Ett annat tänkbart upplägg hade varit att låta barn leka med dockor i grupp för att mer fånga den faktiska leken. Att observera den leken hade varit intressant och bidragit till mer faktisk interaktion med själva dockan.

De barn som deltog i denna studie kom från fyra olika skolor i Göteborg. Då det var svårt att rekrytera skolor till studien gjorde det att inget urval skedde, de skolor som visade intresse fick delta. Det är möjligt att elever från andra skolor än de som deltog i studien hade gett andra resultat. I vissa av intervjuerna blev det tydligt att barnet fått med sig en förförståelse kring dockor hemifrån och om deras vara eller icke vara utifrån ett genusperspektiv. Sättet att tala om jämställdhet eller inte i skolan och hemmet är en faktor som kan ha påverkat resultatet. Då intervjuerna krävde ett skriftligt medgivande från vårdnadshavare kan det ha bidragit till att fler föräldrar som har ett intresse för frågor som liknar dem som undersöks i studien tillät sina barn att medverka och tvärtom. På samma sätt kan de rektorer och i förlängningen lärare som valde att delta i studien eventuellt vara personer med ett eget intresse för frågor rörande barn och genus. Sådana faktorer kan ha bidragit till en större medvetenhet om den typen av frågor hos barnen som deltog i studien jämfört med barn i allmänhet.

Begränsningar

De barn som deltog i studien var ungefär lika gamla. Dock varierade de mycket i förståelsen av de frågor som ställdes. Flera av barnen tolkade frågorna konkret och hade svårt att fantisera även när de påmindes om detta. En faktor som eventuellt bidrog till

detta var att barnen gärna ville svara rätt. Till exempel svarade flera barn att det dockan gjort tidigare under dagen var att den nog lekt med andra barn som blivit intervjuade, legat i intervjuledarens väska eller inte haft kläder på sig. Att intervjuerna gjordes i skolmiljö kan ha bidragit till att en sådan effekt förstärktes.

De barn som deltog i studien var modiga i det att de ställde upp på att intervjuas själva i ett rum med en för dem främmande person. Ingen av barnen som påbörjade intervjun valde att avbryta. Dock kan vissa av barnens korta svar eller val att inte svara på vissa frågor kanske underlättats om de fått mer tid att värma upp och träffa intervjuledaren innan intervjun påbörjades.

myIDolls-dockan. Två stycken likadana dockor av typen myIDolls användes i studien. Dessa dockor fanns inte till försäljning vid studiens genomförande och var således modeller under utveckling. Ett problem som uppstod var svårigheter för barnen att klä på dockan hennes medföljande kläder då framförallt skorna var svåra att få på dockan. Intervjuledaren fick i större utsträckning hjälpa till med påklädnaden av myIDolls jämfört med påklädnad av Barbie. Detta bidrog till att denna del av intervjun blev olika lång beroende på docka. Ett ytterligare problem var att myIDolls dockan inte höll ihop på samma sätt som barbie dockan gjorde, den fälldes till exempel mycket hårt under leken med henne vilket kan ha påverkat lekupplevelsen.

Reflexivitet. Det finns en risk att intervjuledarna kan ha påverkat barnens svar under intervjun. Denna risk försöktes minimeras genom att intervjuledarna ställde frågorna på samma sätt oavsett barn. Dock är det möjligt att önskingar från intervjuarens sida förmedlades till barnet omedvetet, till exempel i form av mer eller mindre uppmuntrande kommentarer och följdfrågor. Vidare finns en risk sådana önskingar även påverkade arbetet med att analysera barnens svar, till exempel genom att skillnader förstärktes.

Konklusion

Denna uppsats har undersökt flickor i förskoleklass lek med dockor. Lek med Barbiedockor resulterade i lek och historier om dockan som hade med utseende att göra vilket lek med myIDolls inte gjorde. Lek med myIDolls gav lek och berättelser med större variation och med mer inslag av kreativitet och ett skapande flow än vad lek med Barbie gjorde. Då objektifieringsteorin (Fredrickson & Roberts, 1997) applicerades på dessa resultat blev slutsatsen att lek med myIDolls lät både dockan och barnet bli mer av ett skapande subjekt än vad lek med Barbie gjorde. Lek med Barbie hade fler inslag av att dockan sågs som ett objekt i det att den mer reducerades till att handla enbart om utseende. Dessa resultat är relevanta då de bidrar med en förståelse för vad barn i leken skapar och lär sig om världen. Studiens fynd kan användas av personer som på olika sätt kommer i kontakt med barn och är delaktiga vad gäller val av leksaker till barn.

Förslag till vidare forskning är att utöka åldersspannet på deltagarna samt att även undersöka hur pojkars lek med dockor ser ut. Det vore även värdefullt att undersöka lek med dockor av andra utseenden, framförallt med avseende på hudfärg, kroppsstorlek och könsuttryck än de som undersöktes här.

Referenslista

- American Psychological Association. (2007). Task force on the sexualization of girls. (2007). *Report of the APA Task Force on the Sexualization of Girls*.
- Barbiemedia. (2015). *Barbie around the world*. Hämtad 2015-10-03, från http://www.barbiemedia.com/barbie_facts_around-the-world.html
- Bartky, S. L. (1990). *Femininity and domination: Studies in the phenomenology of oppression*. Psychology Press.
- Berk, L. (2003). *Development through the lifespan* (3:e upplagan). New York: Pearson Education, Inc.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative research in psychology*, 3, 77-101.
- Brown, L. (2010). *Feminist therapy*. Washington, DC: American Psychological Association
- Butler, J. (2007). *Genustrubbel*. Göteborg: Daidalos.
- Calogero, R. M., Tantleff-Dunn, S. E., & Thompson, J. (2011). *Self-objectification in women: Causes, consequences, and counteractions*. American Psychological Association.
- Engeser, S. (2012). *Advances in flow research*. New York, NY: Springer.
- Fredrickson, B. L., & Roberts, T. A. (1997). Objectification theory. *Psychology of women quarterly*, 21, 173-206.
- Fredrickson, B. L., Roberts, T. A., Noll, S. M., Quinn, D. M., & Twenge, J. M. (1998). That swimsuit becomes you: sex differences in self-objectification, restrained eating, and math performance. *Journal of personality and social psychology*, 75, 269-284.
- Frisén, A., & Holmqvist, K. (2010). What characterizes early adolescents with a positive body image? A qualitative investigation of Swedish girls and boys. *Body image*, 7, 205-212.
- Hasbro. (2015). *Mr Potatoe Head*. Hämtad 2015-10-07, från <http://www.hasbro.com/en-us/brands/playskool/mrpotatohead>
- Hwang, P., & Nilsson, B. (2003). *Utvecklingspsykologi*. Natur och Kultur.
- Lerner, R. M., Orlos, J. B., & Knapp, J. R. (1976). Physical attractiveness, physical effectiveness, and self-concept in late adolescents. *Adolescence*, 11, 313- 326.
- MyIDolls. (2015). Hämtad 2015-10-14, från <http://www.myidolls.se>
- Monro, F., & Huon, G. (2005). Media-portrayed idealized images, body shame, and appearance anxiety. *International Journal of Eating Disorders*, 38, 85-90.
- Norton, K. I., Olds, T. S., Olive, S., & Dank, S. (1996). Ken and Barbie at life size. *Sex Roles*, 34, 287-294.
- Polivy, J., Herman, C. P., & Pliner, P. (1990). Perception and evaluation of body image: The meaning of body shape and size. *Self-inference processes: The Ontario symposium*, 6, 87-114.
- Rehabs.com. (2015). *Dying to be Barbie: Eating disorders in pursuit of the impossible*. Hämtad 2015-10-09, från <http://www.rehabs.com/explore/dying-to-be-barbie/#.VkYa47SHpfi>
- Rogers, M. F. (1999). *Barbie culture*. London: Sage.
- Saguy, T., Quinn, D. M., Dovidio, J. F., & Pratto, F. (2010). Interacting like a body: Objectification can lead women to narrow their presence in social

- interactions. *Psychological Science*.
- Sherman, A. M., & Zurbriggen, E. L. (2014). "Boys can be anything": Effect of Barbie play on girls' career cognitions. *Sex roles*, 70, 195-208.
- Slater, A., & Tiggemann, M. (2002). A test of objectification theory in adolescent girls. *Sex Roles*, 46, 343-349.
- Tonner Doll Collectibles. (2015). *Emme Collection*. Hämtad 2015-10-07, från <http://www.tonnercollectibles.com/emme.htm>
- Worell, J. & Remer, P. (2003). *Feminist perspectives in therapy: empowering diverse women*. Hoboken, NJ: John Wiley & sons, Inc.